

УДК 338.246.8:330.341.1(477:64)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.205.119-124>**Кусакова Ю.О.**кандидат економічних наук
Запорізький національний університет**Kusakova Yuliya**

PhD in Economic Sc.

Zaporizhzhya National University

<https://orcid.org/0000-0002-3827-6972>**Власенко Т.О.**

кандидат економічних наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Vlasenko Tetiana

PhD in Economic Sc.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-2999-7441>**Руднік О.Р.**

Запорізький національний університет

Rudnik Olha

Zaporizhzhya National University

<https://orcid.org/0009-0003-3311-7141>

ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

У статті досліджуються перспективи повоєнного відновлення української економіки на прикладі Запорізького регіону. Обґрунтовано, що наслідки, спричинені повномасштабним вторгненням, потребують не лише фізичної відбудови, а й глибокої трансформації економічної моделі.

Авторами наводяться практичні рекомендації щодо модернізації ключових секторів економіки, розвитку людського капіталу, впровадження механізмів «зеленої» відбудови та ефективного використання інструментів європейського партнерства. Доведено необхідність державної підтримки, міжнародної співпраці та активної участі приватного сектору для реалізації екологічно орієнтованої економічної моделі.

Запропоновано ключові напрями імплементації зелених технологій, які можуть стати основою для формування регіональних стратегій сталого розвитку України у повоєнний період.

Ключові слова: повоєнне відновлення, українська економіка, інноваційний розвиток, європейське партнерство, Запорізький регіон, «зелена економіка», трансформація економіки.

PROSPECTS OF POST-WAR RECOVERY OF THE UKRAINIAN ECONOMY ON THE BASIS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT AND EUROPEAN PARTNERSHIP USING THE EXAMPLE OF THE ZAPORIZHZHYA REGION

The article explores the prospects for the post-war recovery of the Ukrainian economy on the basis of innovative development and European partnership using the example of the Zaporizhia region.

It is substantiated that the consequences caused by the full-scale invasion require not only physical reconstruction, but also a deep transformation of the economic model of the Ukrainian economy.

The authors provide practical recommendations for the modernization of key sectors of the economy, the development of human capital, the implementation of mechanisms for "green" reconstruction and the effective use of European

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Кусакова Ю.О., Власенко Т.О., Руднік О.Р., 2025

partnership instruments. The possibilities of using renewable energy sources, ecological transport, clean production processes, precision agriculture and environmentally friendly services are analyzed.

The need for state support, international cooperation and active participation of the private sector for the implementation of an environmentally friendly economic model is proven. Based on international experience and the conducted PEST analysis of the Zaporizhia region, 6 key areas of implementation of green technologies have been proposed, which can become the basis for the formation of regional strategies for sustainable development that meet European environmental standards and open up new prospects for Ukraine's integration into the European space in the post-war period.

In particular, it is proposed to implement effective European practices in the field of modernization of the energy system, development of waste processing infrastructure, attraction of investments, restoration of social infrastructure and education. Strengthening human capital through employment, retraining and social support programs, as well as organizing psychological and social reintegration of veterans and internally displaced persons, are identified as important areas. Emphasis is placed on the role of communities in ensuring the transparency and efficiency of reconstruction processes. The proposed approaches will contribute to the formation of a modern, ecologically oriented and socially sustainable model of regional development.

Keywords: post-war recovery, Ukrainian economy, innovative development, European partnership, Zaporizhia region, "green economy", economic transformation.

JEL classification: E66, F29, R10.

Постановка проблеми. Актуальність обраної теми дослідження зумовлена низкою чинників, що мають як загальнонаціональне, так і локальне значення. Повномасштабне вторгнення завдало колосальних збитків економіці України, зруйнувавши виробничі потужності, інфраструктуру та логістичні ланцюги. Відновлення економіки — це не просто відбудова зруйнованого, а її повна трансформація, спрямована на створення сучасної, конкурентоспроможної моделі.

Європейське партнерство є ключовим фактором цієї трансформації. Статус кандидата на членство в ЄС відкриває доступ до значних фінансових ресурсів, європейського ринку, технологій та експертизи. Дослідження дозволяє відповісти на питання: як найкраще використати наявні можливості.

В локальному контексті, дослідження дозволить визначити конкретні шляхи відновлення для Запорізького регіону, враховуючи його специфіку.

Загалом, аналіз перспектив регіону є критично важливим для залучення міжнародних інвестицій, які стануть основою фінансування відбудови. Таким чином, дослідження є актуальним і з теоретичної, і з практичної точки зору.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Оскільки досліджувана тематика носить комплексний характер, то і аналізувати наявні публікації з цієї проблеми потрібно також з різних аспектів. Зокрема, для визначення ролі країн ЄС і світу у повоєнному відновленні України та перспективи їхньої участі в інвестиційних проєктах на українській території вивчено праці Адамса Р. [1] та Бейкера М. [2], які розглядали майбутнє інвестиційної діяльності у країнах Східної Європи та інфраструктуру інвестицій у країни, що розвиваються.

Для формулювання власного бачення щодо стратегічних векторів і шляхів повоєнного відновлення української економіки, наслідків війни з РФ для України вивчено праці вітчизняних вчених та науковців, серед них: Базилюка А.В. [3], який вивчав сучасний стан та перспективи інвестиційної діяльності в Україні,

Горюнова Д. П. [4], який розглядав та аналізував втрати українського бізнесу під час війни, Григоренко Є., Шніцер М. [5], які досліджували як після війни Україна має відновлювати економіку та бізнес, Ткаченко С.В. [6], яка проаналізувала проблеми, ризики та шляхи повоєнного відновлення.

Крім того, враховано результати попередніх досліджень [7], в яких міститься аналіз перспектив «зеленого переходу» економіки України, зокрема в туристичному секторі.

Проте, не зважаючи на значну кількість робіт за цим напрямом, недостатньо дослідженими залишаються питання впровадження комплексних заходів, які б враховували сучасні інноваційні підходи та європейський досвід, для забезпечення ефективного повоєнного відновлення економіки України, у т.ч. Запорізького регіону.

Метою дослідження є розробка практичних рекомендацій та визначення стратегічних векторів щодо відновлення економіки Запорізької області, що базуються на впровадженні інноваційних технологій в ключові сектори, ефективному використанні інструментів та можливостей європейського партнерства, сприянні розвитку людського капіталу, розробці механізмів «зеленої» відбудови.

Виклад основних результатів дослідження. З початку повномасштабного вторгнення Україна зіткнулася з колосальними руйнуваннями, особливо в промислових регіонах, як-от Запорізька область. Виникає питання – як не просто відновити втрачене, а трансформувати державну та регіональну економіку, зробивши її сучасною, стійкою та інтегрованою в європейські ринки.

Погоджуючись з Григоренко Є. та Шніцер М. [5], вважаємо, що стратегічні вектори повоєнної відбудови України мають бути багатогранними та охоплювати усі ключові сфери життя країни, враховуючи не лише відновлення зруйнованого, але й модернізацію та трансформацію (табл. 1).

Таблиця 1

Основні стратегічні вектори повосної відбудови України

Стратегічний вектор	Характеристика
Відновлення інфраструктури та житла	Це включає реконструкцію зруйнованих об'єктів енергетики, транспортної мережі (дороги, мости, залізниця), житлового фонду, а також соціальної інфраструктури (школи, лікарні). Пріоритет надається відбудові за принципом «відбудувати краще, ніж було» (build back better), з використанням сучасних, енергоефективних та екологічних технологій.
Економічна трансформація та зростання	Вектор спрямований на створення сприятливого бізнес-клімату, залучення приватних інвестицій та розвиток секторів економіки з високою доданою вартістю. Важливими елементами є розвиток оборонно-промислового комплексу, сільського господарства та ІТ-сектору, а також поглиблення інтеграції з ринками ЄС.
Зміцнення інституцій та реформи	Цей напрямок передбачає продовження реформ у сферах державного управління, правосуддя, боротьби з корупцією та децентралізації. Метою є побудова ефективних, прозорих та підзвітних державних інституцій, які відповідають стандартам ЄС.
Соціальне відновлення та людський капітал	Пріоритетом є психологічна, медична та соціальна реабілітація ветеранів і постраждалого населення. Також фокус на модернізації систем освіти, охорони здоров'я та соціального захисту для забезпечення високої якості життя та повернення вимушених переселенців.
Екологічна безпека та "зелений" перехід	Відновлення відбувається з урахуванням принципів сталого розвитку. Це включає розмінування територій, відновлення пошкоджених екосистем та інтеграцію "зелених" технологій в економіку, зокрема у сфері енергетики та промисловості.

Джерело: складено авторами на основі [5]

Особливу увагу варто приділити вектору «Екологічна безпека та «зелений» перехід». Зелені технології — це інноваційні рішення, спрямовані на зменшення негативного впливу на довкілля. Вони передбачають використання відновлюваних ресурсів, підвищення енергоефективності, мінімізацію відходів та зниження викидів парникових газів [6, с. 99].

Зелені технології активно впроваджуються у найрізноманітніших секторах економіки.

❖ **Енергетика.** Цей сектор є флагманом зелених технологій. Йдеться про використання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), таких як сонячна, вітрова, гідро- та геотермальна енергія. Приклади включають сонячні панелі на дахах будинків, вітрові турбіни та біоенергетичні установки, що працюють на біомасі.

❖ **Транспорт.** Тут зелені технології спрямовані на зниження викидів і споживання викопного палива. Це розробка та виробництво електромобілів, електробусів, а також розвиток залізничного транспорту та інфраструктури для електромобільних станцій.

❖ **Промисловість.** Впровадження екологічно чистих виробничих процесів, які зменшують використання ресурсів та обсяги відходів. Приклади включають технології утилізації відходів, системи рециклінгу, а також використання вторинної сировини для виробництва.

❖ **Сільське господарство.** Використання технологій точного землеробства, що дозволяють економити воду та добрива, а також розробка біологічних методів захисту рослин. Це допомагає зменшити хімічне забруднення ґрунтів і води.

❖ **Сфера послуг.** Переорієнтація послугових видів діяльності зі споживацького відношення до навколишнього середовища на його збереження та розвиток. Зокрема, в туризмі поява та популяризація нових видів: екологічного, пригодницького та сільського туризму, що дозволяє диверсифікувати діяльність та підтримати окремі регіони країни.

Впровадження зелених технологій має значні економічні переваги, що виходять далеко за межі екології [9].

❖ **Створення нових ринків та робочих місць.** Розвиток зеленого сектору стимулює інновації та створює нові галузі, що призводить до появи висококваліфікованих робочих місць. Це так звані "зелені" робочі місця у виробництві обладнання для ВДЕ, у сфері послуг з енергоаудиту та будівництва екологічного житла.

❖ **Підвищення енергоефективності.** Застосування зелених технологій дозволяє підприємствам і домогосподарствам значно скорочувати витрати на енергію, підвищуючи їхню конкурентоспроможність.

❖ **Залучення інвестицій.** Сучасні інвестори, особливо міжнародні, все більше орієнтуються на принципи сталого розвитку (ESG). Інвестиції в зелені проекти стають привабливими та відкривають доступ до нових джерел фінансування.

❖ **Зниження ризиків.** Диверсифікація енергетичних джерел та зменшення залежності від імпортованих викопних ресурсів підвищує енергетичну безпеку країни та знижує економічні ризики.

Незважаючи на значні переваги, розвиток зелених технологій стикається з низкою викликів. Міжнародний досвід показує, що впровадження «зеленої» економіки є довгостроковим і комплексним процесом, який вимагає рішучої державної політики, фінансових стимулів та залучення приватного сектору. Успішні приклади з різних країн демонструють, що перехід до «зелених» технологій є не лише екологічною, але й економічною вигодою (табл. 2).

За даними 2024 р., торговельні відносини між Україною та ЄС демонструють такі тенденції [4].

❖ **Торговельний баланс.** ЄС експортував до України товарів на суму €42,8 млрд, а імпортував — на €24,5 млрд. Це призвело до значного профіциту торговельного балансу для ЄС у розмірі €18,3 млрд.

❖ **Експорт з України.** Основу українського експорту до ЄС складає агропродовольча продукція, яка в 2024 році становила близько 60% від загального експорту. Значно збільшилися обсяги постачання зернових, рослинних олій та насіння олійних культур.

❖ **Імпорт до України.** Україна імпортує з ЄС переважно машини, устаткування та транспортні засоби,

що становить більше третини імпорту. Інші важливі хімічної промисловості. групи товарів — це мінеральне паливо та продукція

Таблиця 2

Міжнародний досвід впровадження «зеленої» економіки

Країна	Досвід	Шляхи досягнення
Німеччина: Енергетичний перехід (Energiewende)	Німеччина: перехід на відновлювані джерела енергії (ВДЕ). Стратегія Energiewende передбачає повну відмову від атомної та вугільної енергетики на користь сонця, вітру та біомаси. У 2023 році частка ВДЕ в енергетичному балансі Німеччини перевищила 50%.	Це стало можливим завдяки - Системі "зелених" тарифів: Фіксовані ціни на «зелену» електроенергію гарантують повернення коштів і стимулюють будівництво електростанцій. - Підтримці розподіленої генерації: Заохочення домогосподарств і громад до встановлення сонячних панелей та вітрових турбін. - Інвестиціям у науку: Значні вкладення в наукові дослідження та розробки у сфері "зелених" технологій.
Данія: Лідерство у вітровій енергетиці	Данія зробила ставку на вітрову енергетику. Країна виробляє понад половину своєї електроенергії з вітру.	Досвід Данії демонструє, що: - Енергетична незалежність може бути за рахунок власних ВДЕ. - Розвиток вітроенергетики сприяє створенню високотехнологічної галузі (виробництво турбін, інжиніринг). - Масштабні проекти є економічно доцільними та ефективними.
Швеція: Циркулярна економіка та управління відходами	Швеція: відходи розглядаються як ресурс, а не як сміття. Завдяки ефективній системі утилізації та переробки, лише близько 1% відходів потрапляє на звалища.	Основні елементи шведської моделі: - Податок на захоронення відходів: Це робить спалювання або переробку економічно вигіднішим. - Виробництво енергії зі сміття: Заводи, які спалюють відходи, генерують тепло та електрику для міст. - Система відповідальності виробника: Компанії зобов'язані забезпечувати переробку своєї продукції та упаковки.
Китай: Масштабний розвиток "зелених" технологій	Китай є світовим лідером у виробництві та впровадженні сонячних панелей, вітрових турбін та електромобілів. Державні інвестиції та масове виробництво суттєво знижують вартість "зелених" технологій, роблячи їх доступними.	Ця стратегія є частиною державної політики, спрямованої на: - Зниження залежності від викопного палива та імпорту енергоресурсів. - Вирішення екологічних проблем всередині країни (забруднення повітря та води). - Домінування на глобальному ринку "зелених" технологій.

Джерело: складено авторами на основі [10]

Український експорт у 2024–2025 рр стикається з так і зовнішнє походження. Основні з них наведені у низькою серйозних викликів, які мають як внутрішнє, табл. 3.

Таблиця 3

Основні виклики для українського експорту 2024-2025 рр.

Виклик	Основні проблеми, наслідки
1. Війна та безпекові ризики	Руйнування інфраструктури, портів, логістичних шляхів. Блокування або обмеження судноплавства в Чорному морі. Високі страхові ставки для перевезень українських товарів.
2. Обмеження з боку ЄС	Скасування автономних торговельних преференцій (АТМ) у червні 2025 року. Введення тарифних квот на аграрну продукцію (зерно, яйця, м'ясо птиці, мед). Механізм призупинення пільг у разі перевищення середніх обсягів експорту 2022–2023 років. Протести фермерів у Польщі, Словаччині, Угорщині, що спричинили тиск на уряди цих країн.
3. Зниження світових цін	На зернові, метали, руду — основні статті українського експорту. Це зменшує валютні надходження навіть при стабільних обсягах поставок.
4. Логістичні труднощі	Перевантаження західних кордонів (особливо з Польщею та Румунією). Висока вартість транспортування через перенаправлення маршрутів. Обмежені можливості залізничного та автомобільного експорту.
5. Технічні бар'єри	Відсутність промислового безвізу (ACCA) — українські товари потребують додаткової сертифікації. Невідповідність частини продукції стандартам ЄС. Складні митні процедури.
6. Внутрішні проблеми	Дефіцит робочої сили через мобілізацію та міграцію. Зростання собівартості продукції (енергія, логістика, зарплати). Обмежений доступ до фінансування для експортерів.

Джерело: складено авторами на основі [4, 6]

В табл. 4 наведені адаптовані виклики саме для Запорізького регіону у формі PEST-аналізу

зовнішнього середовища на 2025 рік.

Доцільно стверджувати, що економіка Запорізького регіону функціонує в умовах складного та динамічного зовнішнього середовища, що формує як серйозні виклики, так і нові можливості для розвитку. Політична ситуація в регіоні залишається нестабільною через

триваючі бойові дії, що створює ризики для безпеки підприємств і стримує інвестиційну активність. Водночас євроінтеграційний курс України відкриває нові перспективи для бізнесу, зокрема через гармонізацію стандартів, розширення доступу до ринків ЄС та державну підтримку експорту.

Таблиця 4

PEST-аналіз Запорізького регіону

Р – Політичні фактори	Е – Економічні фактори
Військово-політична ситуація в регіоні: активні бойові дії на території Запорізької області створюють ризики для безпеки бізнесу та інвестицій. Державна підтримка експорту: реалізація Національної експортної стратегії до 2030 року відкриває нові можливості для підприємств. Євроінтеграційний курс України: гармонізація стандартів, сертифікація продукції для ринків ЄС, підтримка малого та середнього бізнесу.	Скорочення внутрішнього ринку через війну, що змушує підприємства орієнтуватися на зовнішні ринки. Інфляція та нестабільність курсу гривні, що ускладнює планування бізнес-діяльності. Залучення міжнародної допомоги (гранти, технічна підтримка), зокрема через ППРОН, GIZ, USAID.
С – Соціальні фактори	Т – Технологічні фактори
Міграція населення: відтік кваліфікованих кадрів за кордон або в безпечніші регіони. Зростання попиту на перекваліфікацію: підприємці та працівники шукають нові навички для адаптації до змін. Підвищення ролі громадянського суспільства: активізація бізнес-асоціацій, участь у формуванні політик.	Цифровізація бізнесу: впровадження онлайн-сервісів, електронного документообігу, платформи «Пульс». Потреба в технологічному оновленні підприємств: відповідність продукції європейським стандартам (маркування CE). Розвиток індустріальних парків: створення умов для впровадження інновацій та нових виробництв.

Джерело: складено авторами

Основним напрямом повоєнного відновлення України та, зокрема, Запорізького регіону буде поєднання європейського партнерства, інновацій у всіх секторах функціонування економіки з досвідом провідних країн. Запропонуємо декілька ключових напрямів для імплементації.

1. *Енергетичний сектор.* Україна може перейняти досвід Німеччини та Данії, які продемонстрували, що стратегічний перехід на відновлювані джерела енергії (ВДЕ) є цілком реалістичним. *Досвід Німеччини.* Запровадження стабільних «зелених» тарифів та інших фінансових стимулів дозволило залучити значні інвестиції та забезпечити швидке зростання частки ВДЕ. Україна може використовувати подібні механізми, щоб стимулювати інвесторів, а також розвивати децентралізовану енергосистему, де виробники і споживачі енергії знаходяться ближче один до одного. *Досвід Данії.* Фокус на розвитку вітрової енергетики, особливо морських вітроелектростанцій, може слугувати прикладом для України, яка має значний потенціал у вітряній та сонячній генерації. Розвиток технологій та виробничої бази в цій сфері може зробити Україну експортером не лише енергії, а й «зелених» технологій.

2. *Циркулярна економіка та поводження з відходами.* Шведський підхід до циркулярної економіки та управління відходами є особливо актуальним для України. *Досвід Швеції.* Систематичне перетворення відходів на ресурс — від вторинної переробки до виробництва енергії зі сміття — дозволило Швеції мінімізувати кількість відходів на полігонах. Україна може запровадити податок на захоронення відходів для стимулювання їх переробки та інвестувати у будівництво сучасних сміттєпереробних заводів. Це не лише вирішить екологічні проблеми, а й створить нові робочі

місця та джерела енергії.

3. *Інвестиції та технологічний розвиток.* *Досвід Китаю.* Уряд активно інвестує в дослідження, надає субсидії та створює сприятливі умови для великих компаній, що призвело до домінування Китаю на світовому ринку сонячних панелей та електромобілів. Україна може залучати інвестиції у виробництво екологічно чистих технологій, щоб не лише забезпечити власні потреби, а й вийти на світовий ринок, створюючи нові галузі економіки.

4. *Відновлення та розбудова соціальної інфраструктури.* Перспективні напрями вдосконалення соціальної складової повоєнної відбудови Запорізького регіону включають відновлення та модернізацію соціальної інфраструктури, зміцнення людського капіталу та створення ефективної системи соціальної підтримки. *Житло.* Пріоритетним є відновлення та будівництво нового житла, з фокусом на створення доступних, енергоефективних та інклюзивних житлових комплексів. *Медична допомога.* Модернізація медичних закладів, включаючи психологічну реабілітацію, протезування та інтеграцію ветеранів. Необхідне впровадження телемедицини та розширення доступу до спеціалізованої медичної допомоги. *Освіта.* Відновлення та модернізація навчальних закладів, а також адаптація освітніх програм до потреб ринку праці. Це включає розвиток професійно-технічної освіти, що орієнтована на потреби відбудови.

5. *Зміцнення людського капіталу.* *Підтримка зайнятості.* Створення програм перекваліфікації та професійного навчання для ветеранів, внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та населення, що постраждало від війни. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в Запорізькому регіоні. *Соціальна*

підтримка. Розробка ефективних програм соціального захисту для найбільш вразливих груп населення (пенсіонерів, осіб з інвалідністю, сімей загиблих). Впровадження інноваційних соціальних послуг, спрямованих на реінтеграцію ВПО та ветеранів у громади.

6. *Психологічна та соціальна реінтеграція. Психосоціальна допомога*. Створення мережі центрів психологічної підтримки та травмотерапії. Це життєво важливо для подолання наслідків посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та інших ментальних проблем, спричинених війною. *Залучення громад*. Активне залучення громадських організацій та місцевих громад Запоріжжя та області до процесів планування та реалізації проєктів відбудови. Це забезпечує прозорість, підзвітність та відповідність проєктів реальним потребам населення.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що повоєнне відновлення економіки України, у т.ч. Запорізького регіону має здійснюватися не

шляхом відтворення довоєнної моделі, а через її глибоку трансформацію на основі інноваційного розвитку, з урахуванням можливостей «зеленого переходу», має базуватися на поєднанні європейського партнерства та адаптації міжнародного досвіду. Такий підхід дозволяє перейти від сировинної орієнтації до виробництва продукції з високою доданою вартістю. Ключові напрями включають модернізацію енергетики, впровадження циркулярної економіки, розвиток екологічних технологій, оновлення соціальної інфраструктури, зміцнення людського капіталу та забезпечення психологічної реінтеграції населення.

Результати дослідження мають практичне значення для органів державної влади, місцевого самоврядування та бізнесу, оскільки можуть бути використані для розробки стратегічних програм економічного відновлення, залучення міжнародних інвестицій та формування нової моделі регіонального розвитку на основі європейських стандартів.

Список використаних джерел:

1. Ekaterina R. Rashkova (2021). The Future of Investment in Eastern Europe. Berlin: Springer Nature Linr, Vol. 20. Pp. 231-242. URL: <https://surl.li/abyvfe>
2. Arons, S. (2022). Ukraine Reconstruction May Cost \$1.1 Trillion, EIB Head Says. Bloomberg. URL: <https://surl.li/oecexy>
3. Атамас О. (2023). Інвестиційна діяльність в Україні: реалії сьогодення. Економіка та суспільство, Вип. 54. С. 4–9. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-42>
4. Втрати українського бізнесу від війни. (2023). Центр економічної стратегії. URL: <https://surl.li/khcpu>
5. Григоренко С., Шніцер М. (2022). Як після війни Україна має відновлювати економіку та бізнес. Велике дослідження. Forbes.ua. URL: <https://surl.li/jzqatj>
6. Післявоєнне відновлення України: які країни взяли шефство над містами та областями. (2023). Слово і Діло. Аналітичний портал. URL: <https://surl.li/ofdnhx>
7. Пилипенко Г.М., Прушківська Е.В., Кусакова Ю.О. (2016). Компаративний аналіз розвитку зеленого туризму в Україні та світі. Економічний вісник НГУ, Вип. 3. С. 145–153. URL: <https://surl.li/oifwhh>
8. Ткаченко С.В. Повоєнне відновлення економіки України: проблеми, ризики та шляхи. Економічні горизонти, Вип. 2. С. 4–13. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(28\).2024.300402](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(28).2024.300402)
9. Green economy. UNECE. URL: <https://unece.org/green-economy-3>
10. Global Attitudes to Green Economy: 2024. (2024). URL: <https://surl.li/ztowxj>

References:

1. Ekaterina R. Rashkova (2021). The Future of Investment in Eastern Europe. Berlin: Springer Nature Linr, Vol. 20. Pp. 231-242. Retrieved from: <https://surl.li/abyvfe> [in English].
2. Arons, S. (2022). Ukraine Reconstruction May Cost \$1.1 Trillion, EIB Head Says. Bloomberg. Retrieved from: <https://surl.li/oecexy> [in English].
3. Atamas, O. (2023). Investytsiina diialnist v Ukraini: realii sohodennia [Investment activity in Ukraine: current realities]. Economy and Society, Vol. 54. Pp. 4–9. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-42> [in Ukrainian].
4. Vtraty ukrainskoho biznesu vid viiny [Losses of Ukrainian business from the war. (2023). Center for Economic Strategy. Retrieved from: <https://surl.li/khcpu> [in Ukrainian].
5. Hryhorenko, Ye., & Shnitser, M. (2022). Yak pislia viiny Ukraina maie vidnovliuvaty ekonomiku ta biznes. Velyke doslidzhennia [How Ukraine should rebuild its economy and business after the war. A major study]. Forbes.ua. Retrieved from: <https://surl.li/jzqatj> [in Ukrainian].
6. Pislivoienne vidnovlennia Ukrainy: yaki krainy vzaly shefstvo nad mistamy ta oblastiamy [Post-war reconstruction of Ukraine: which countries took patronage over cities and regions]. (2023). Word and Deed. Analytical portal. Retrieved from: <https://surl.li/ofdnhx> [in Ukrainian].
7. Pylypenko, H.M., Prushkivska, E.V., & Kusakova, Yu.O. (2016). Komparatyvnyi analiz rozvytku zelenoho turyzmu v Ukraini ta sviti [Comparative analysis of the development of green tourism in Ukraine and the world]. Economic Bulletin of NMU, Iss. 3. Pp. 145–153. Retrieved from: <https://surl.li/oifwhh> [in Ukrainian].
8. Tkachenko, S.V. Povoienne vidnovlennia ekonomiky Ukrainy: problemy, ryzyky ta shliakhy [Post-war economic recovery of Ukraine: problems, risks and ways]. Economic Horizons, Vol. 2. Pp. 4–13. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(28\).2024.300402](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(28).2024.300402) [in Ukrainian].
9. Green economy. UNECE. Retrieved from: <https://unece.org/green-economy-3>
10. Global Attitudes to Green Economy: 2024. (2024). Retrieved from: <https://surl.li/ztowxj>

Дата надходження статті: 28.08.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 17.09.2025 р.